

Næringslivets klimapanel

Internasjonale mekanismer og insentiver for klimatiltak

Muligheter for norske virksomheter

1. Formålet med temaheftet

Utvikling, spredning og anvendelse av teknologi vil være en sentral komponent i et fremtidig internasjonalt regime for å bekjempe klimaendringer. Det er nødvendig med en tempoøkning og betydelig oppskalering i forhold til dagens nivå dersom de politiske ambisjonene skal nås.

Den norske regjering bevilget totalt mer enn 10 mrd NOK over budsjettet for 2009 til miljø- og klimaformål i utviklingsland. Den vesentligste delen gikk til multinasjonale organer og internasjonale finansieringsinstitusjoner.

Dette temaheftet gir en oversikt over:

- Sentrale temaer i de internasjonale klimaforhandlingene som setter rammene for utvikling av nye insentivordninger og mekanismer for klimarelaterte tiltak i utviklingsland.
- Mulige insentivordninger og mekanismer og hvordan de kan mobilisere den private sektor til kommersielle engasjement for klimatiltak i utviklingsland.

Formålet er å gi grunnlag for vurderinger av fremtidig forretningsvirksomhet. Norske selskaper som ønsker å posisjonere seg for å ta del i det ekspanderende internasjonale markedet på klimaområdet må utvikle strategier, produkter og markeder. Dessuten kan heftet gi utgangspunkt for en dialog mellom næringsliv og myndigheter om internasjonale implementeringsmekanismer og supplerende nasjonale virkemidler.

2. Overføring av teknologi og kapital fra industriland til utviklingsland

Hvilket kapitalbehov er nødvendig for å dekke utviklingslandenes behov for bistand til å redusere egne utslipp og tiltak for å motvirke virkningene av klimaendringene? Det opereres internasjonalt med ulike anslag både når det gjelder størrelsen på de overføringer som skjer fra ulike kilder i dag, og behovet for overføringer i årene fremover. Anslagene fra Klimakonvensjonens ekspertgruppe om teknologioverføring (EGTT) over støtte til utslippsreducerende klimatiltak fremgår av figur 1, som også angir anslag for støtte fra ulike kilder. Ifølge EGTT er det behov for en økning fra dagens nivå på \$70–165 mrd til \$262–670 mrd per år, dvs. til om lag 1600–4000 mrd norske kroner årlig. For klimatilpassing har sekretariatet til FNs rammekonvensjon

anslått at behovet er \$70–140 mrd USD per år, mens det foreligger rapporter fra andre som mener behovet er 2–3 ganger høyere.

Muligheten for å oppnå enighet i de globale klimaforhandlingene er avhengig av industrilandenes vilje til å forplikte seg til betydelige overføringer til klimaformål i utviklingslandene. Norsk andel av disse forpliktelsene kan beløpe seg til mer enn et titalls milliarder kroner årlig, ifølge debatten i Norge. EU-kommisjonen har antydnet et bidrag på € 2–15 mrd i året innen 2020, dvs. om lag 18–135 mrd kroner årlig.

For privat sektor vil disse overføringene gi nye forretningsmuligheter, som også norske virksomheter med relevant kompetanse og leveringsevne bør utnytte.

3. De internasjonale klimaforhandlingene

De internasjonale klimaforhandlinger skjer i to parallelle hovedspor:

1. Kyoto-sporet, som omfatter nye forpliktelser for i-landene etter 2012 og bruken av kostnadseffektive virkemidler og mekanismer for gjennomføring av forpliktelsene.
2. Samarbeid om utvidet og langsiktig implementering av FNs rammekonvensjon for klima (UNFCCC) med utgangspunkt i en aktivitetsplan trukket opp i Bali i desember 2007. Forhandlingene er oppdelt i hovedområdene:
 - a. Felles visjoner for klimasamarbeidet.
 - b. Tiltak for tilpassing til virkningene av klimaendringer (adaptation).
 - c. Tiltak for å redusere utslippene av klimagasser (mitigation).
 - d. Tiltak for finansiering, teknologioverføring og kapasitetsbygging i u-land for å gjennomføre utslippsreduksjoner og tilpassing til klimaendringene.

Ambisjonsnivået for utslippsreduksjoner har tatt utgangspunkt i FNs klimapanel (IPCC), som har oppsummert det vitenskapelige grunnlag for den globale klimautviklingen og prognosene for konsentrasjonen av klimagasser i atmosfæren. EU med tilslutning av en rekke andre land har vedtatt at den globale middeltemperaturen bør begrenses til 2 grader C, og forsøker i forhandlingene å få oppslutning for dette som en felles langsiktig ambisjon for det internasjonale klimasamarbeidet.

Uansett vil utfordringene være formidable, og bl.a. kreve at:

- industrielandene reduserer sine utslipp innen år 2050 med 50–80 prosent.
- de viktigste utviklingslandene med de største utslippene engasjerer seg for å begrense veksten i sine utslipp og deretter redusere utslippene med 20–25 prosent.
- avskogning stoppes, særlig i regnskogene i utviklingsland, og at det etableres regimer og økonomiske insentivordninger som bidrar til å skape et samsvar mellom lokal-samfunnets behov for økonomisk og sosial utvikling med verdenssamfunnets behov for å bevare skogen og økosystemenes evne til å binde CO₂.
- omfattende tiltak gjennomføres for å hindre skadevirkninger av klimaendringer og beskytte livsgrunnlaget og utviklingsmulighetene i utviklingsland.
- utvikling, modning og anvendelse av teknologi som kan bidra til betydelige utslippsreduksjoner akselereres og oppskaleres, og at det utvikles mekanismer som bidrar til at u-landene trekkes med i klimaarbeidet uten av dette går på bekostning av deres økonomiske og sosiale utvikling.
- nivået for overføring av kapital og kunnskaper fra industrieland til utviklingsland til klimaformål flerdobles i løpet av de neste tiårene.
- det etableres regler for måling, rapportering og verifisering av overføringer og støttetiltak i u-land og tiltakenes resultater som kan bygge tillit og sikre effektiv utnyttning av støtteordningene.

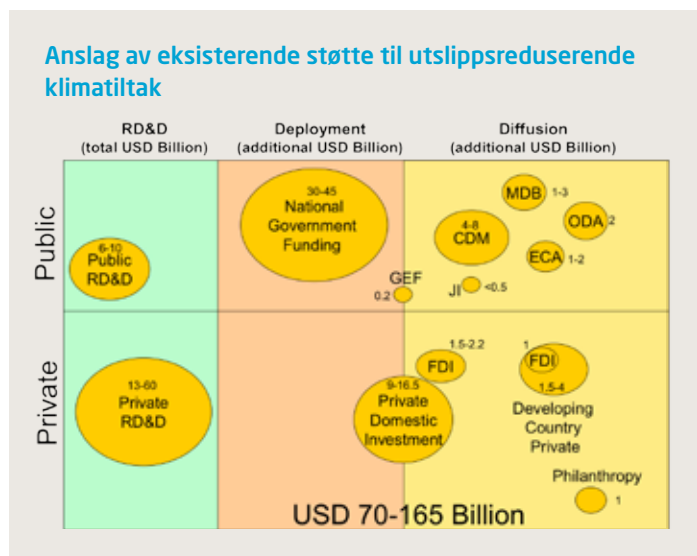
Figur 1 illustrerer det eksisterende nivået til finansierings og insentivordninger fra ulike kilder.

Den sterke veksten i overføringsnivået vil skape et voksende marked for produkter og tjenester i mange land. Politiske preferanser og finansieringsmekanismer vil gi økonomiske insentiver og lavere risiko for prosjekter som bidrar med teknologi og løsninger med lavere utslipp av klimagasser. I tillegg kommer finansiering av tiltak som beskytter mot virkninger av klimaendringer.

4. Hva mobiliserer private sektor?

Den vesentligste delen av forskning, utvikling, anvendelse og utbredelse av teknologi som har bidratt til å redusere klimagassutslipp har skjedd gjennom kommersielle investeringer og engasjement fra private bedrifter. Dernest har bidrag kommet fra nasjonale budsjetter, mens finansiering via internasjonale institusjoner utgjør en meget liten andel. Også i fremtiden vil det være selskaper og ikke regjeringer som utvikler, eier og anvender teknologi, ikke som et mål i seg selv, men et middel til verdiskaping, og fortjeneste til eierne, og som kan bidra til økonomisk og sosial vekst. Myndighetenes rolle vil være å utvikle en politikk og rammebetingelser som stimulerer innovasjon og utbredelse av teknologi, mens rollefordelingen vil endre seg gjennom de ulike fasene av teknologiløpet. Dette er illustrert i figur 2 på neste side.

Så langt har myndighetenes innsats for teknologiutvikling

Figur 1: **Abbreviations:** CDM=clean development mechanism, ECA=export credit agency, FDI=foreign direct investment, GEF=Global Environment Facility, JI=joint implementation, MDB=multilateral development bank, ODA=official development assistance, RD&D=research, development and deployment.

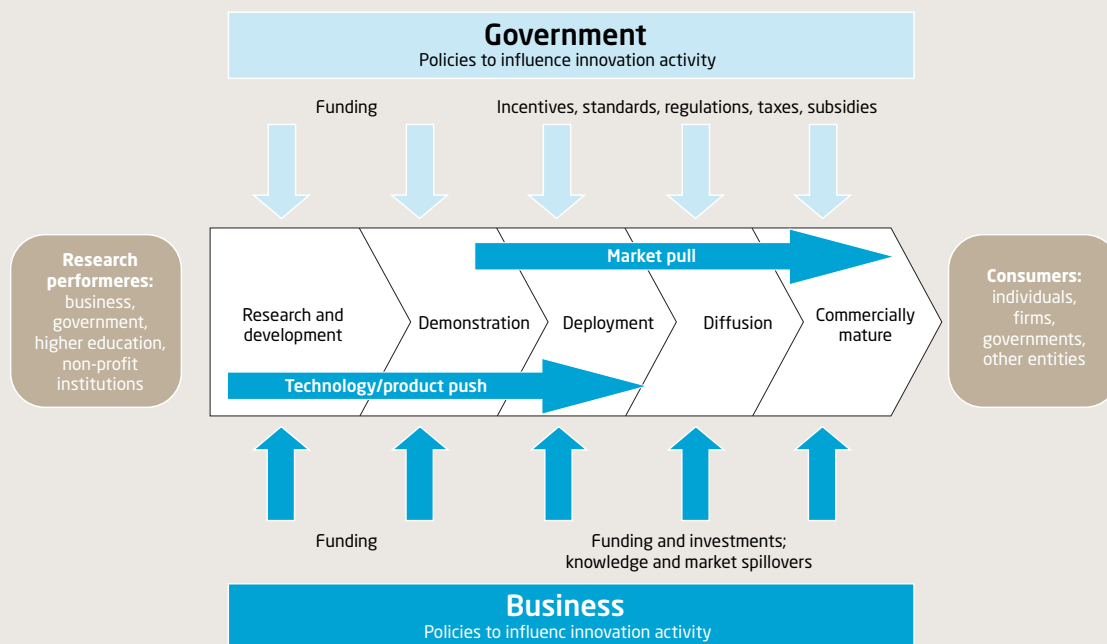
og modning frem til et markedsførbart produkt i hovedsak vært motivert ut fra ønske om å styrke nasjonalt næringsliv, og for å øke konkurranseevnen internasjonalt. De politiske ambisjonene om å redusere globale utslipp av klimagasser gjør det nødvendig å akselerere og utbred teknologi i et tempo som ikke lar seg realisere på grunnlag av vanlige kommersielle kriterier. Dette har skapt grunnlag for en opptrapping av det offentlige innsats på tre måter:

- Finansiering av innovasjon og støtte til private aktørers bestrebelser for å få frem teknologi og produkter som bidrar til lavere utslipp av klimagasser.
- Utvikling av standarder og funksjonskrav som gjør det nødvendig å ta slik teknologi i bruk.
- Utvikle økonomiske virkemidler og mekanismer som gir en kostnad for utslipp, og dermed en fordel ved å velge løsninger som gir lavere utslipp.

Forslagene til mekanismer og finansieringsinstrumenter som det nå forhandles om retter seg mot alle stadier i teknologiløpet. Viktige begrensninger som hindrer eller i beste fall sinker utbredelsen av klimavennlig teknologi generelt og i utviklingsland spesielt er adressert. For eksempel gjelder dette:

- **Demonstrasjon av fullskala anlegg som kan gi grunnlag for videre industrialisering:** Kapitalbehovet kan være betydelig, og inntjening usikker og ligger langt fram i tid. Den kommersielle risikoen vil måtte reduseres gjennom betydelig kapitalbidrag fra det offentlige for at private investorer og industrielle aktører skal engasjere seg. Dette er for eksempel tilfelle for CCS, havvind og solenergi. Ut over de ordinære statsbudsjettene søkes derfor etter nye finansieringskilder for den betydelige opptrapping som er nødvendig. EU har åpnet for at medlemsstatene kan nytte inntekter fra kvotesalg. I klimaforhandlingene er det foreslått, bl.a. fra Norge, at de internasjonale finansieringsmekanismene skal bidra til å dekke finansieringsgapet.

Myndighetenes og privat sektors rolle i teknologiutvikling og anvendelse

Figur 2: Source: Based on Metz B, Davidson O, Bosch P, Dave R and Meyer L (eds). *Climate Change 2007: Mitigation. Contribution of Working Group III to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. Cambridge and New York: Cambridge University Press. p. 157, figure 2.3.

- **Mangel på prosjektfiansiering for å bygge anlegg basert på ny teknologi:** Den kommersielle risikoen ved å anvende ny og mindre uprøvd, og kanskje mer kostbar teknologi vil ofte trenge offentlig støtte eller garantier for å utløse privat kapital og innsats.
- **Høy risiko ved investeringer av klimavennlig løsninger i utviklingsland:** Finansierings- og garantiordninger som skal redusere den kommersielle risiko ved økonomisk satsing i utviklingsland er utviklet bl.a. gjennom de internasjonale utviklingsbanker og institusjoner. Dette behovet øker når anvendelse og utbredelse av teknologi i utviklingsland skal akselereres.
- **Knapphet på lånekapital eller meget kostbar tilgang på kapital i u-land:** Internasjonale finansieringsordninger som reduserer kapitalbehovet til private investorer, eller som sikrer en viss inntektsstrøm, slik det er tilfelle for dagens CDM-prosjekter, kan lette anvendelsen og utbredelsen av nye teknologiløsninger.

En rekke mekanismer utformes for å mobilisere privat kapital og industrielle aktører i prosjekter som kan få ned utslippene. Private Public Partnership (PPP) er blitt et sentralt tema i utvikling og bruk av virkemidler og gjennomføring av prosjekter, selv om særlig utviklingslandene ønsker at overføring av kapital og teknologi i hovedsak skjer gjennom offentlige kanaler.

5. De enkelte mekanismer og deres virkemåte

Finansieringsinstrumentene kan være virkemidler i en nasjonal eller regional (EU) nærings- og klimapolitikk, eller være forankret i internasjonale avtaler. Internasjonale finansieringsinstitusjoner som har som mål å bidra til økonomisk og sosial utvikling, slik som Global Environment Facilities (GEF), Verdensbankssystemet m.fl. har også betydelige engasjementer på klimaområdet. FNs klimakonvensjon legger stor vekt på at utviklingslandenes engasjement for å redusere utslipp av klimagasser ikke skal komme til foretrengsel for landenes behov for utvikling og fattigdomsbekjempelse. Et nytt klimaregime vil preges av dette.

Hvilke strategier er identifisert for å stimulere til utvikling, spredning og anvendelse av ny teknologi, hva er status for engasjementet på disse områdene, hva er mulig utvikling, og hvordan kan dette få betydning for private aktører? Dette er forsøkt oppsummert i tabellene 1, 2 og 3 for hvert stadium i teknologiutviklingsløpet, se figur 2. Utgangspunkt er tatt i rapporter fra UNFCCC's ekspertgruppe for teknologioverføring (EGTT), men bearbejdet for en norsk lesergruppe. Alle elementene som omhandles i tabellene nevnes som berettiget for støtte og insentiver gjennom de mekanismene som diskuteres i de internasjonale klimaforhandlingene.

Demonstrasjon av teknologi i stor skala og modning frem til kommersiell anvendelse er den største barrieren for industrialisering av ny teknologi med stort potensial for utslippsreduksjoner. Store midler fra offentlig sektor er nødvendig for å engasjere kompetente kommersielle aktører. Utforming av betingelser for utnyttning av internasjonale klimafond vil være viktig for fremtidig engasjement fra privat sektor. Nye finansieringskilder kan bl.a. være inntekter fra kvotesalg.

Utvikling av strategier og planer, etablering i mottakslandene og definering av regime for støtte vil være et første steg for å få i gang en utvikling mot lavere utslipp og større motstandsevne mot klimaendringer.

Både tiltak som kan begrense veksten i utslipp og tilpassing til virkninger av klimaendringer vil måtte ta utgangspunkt i landenes utviklingsagenda. Utvikling av styringssystem, lovgivning og regelverksutvikling som kan bidra til at den økte innsatsen på klimaområdet skaper en multiplikatoreffekt for landenes utvikling må sikres i et samspill med den generelle bistandsinnsatsen. Dette vil også bedre vilkårene for kommersiell virksomhet.

Det er en nær sammenheng mellom hvilke forpliktelser de ulike land tar på seg, og hvilke mekanismer som kan brukes for å oppfylle dem. Mekanismene definerer både mulighetene og kostnader ved å gjennomføre forpliktelsene. Bruken av markedsmekanismer gir også kostnadseffektivitet.

Markedsbaserte mekanismer er imidlertid mest effektive der teknologien er modnet og klar for, eller nær klar for markedsføring. Fondsbaserte mekanismer kan lettere skreddersys til klimapolitiske mål, herunder utvikling og modning av teknologi og løsninger som har stor effekt, for eksempel CCS, sol og havvind. Tiltak for tilpassing til klimaendringer er mer egnet for fondsfinansiering enn markedsbaserte løsninger.

Det foreligger en rekke utredninger om utvikling av sektorvise mekanismer. Ved å definere en basis for utslipp eller effektivitet, kan det utstedes utslippskreditter for de aktørene som har lavere utslipp eller bedre effektivitet. Settes det et tak på sektorens samlede utslipp kan kvotehandel etableres. Systemgrensene kan gjøres internasjonale og omfatte både industriland og utviklingsland. Dette vil bidra til å redusere karbonlekkasje innenfor sektoren. Utviklingslandene har

Tabell 1. Forskning, utvikling og demonstrasjon av teknologi

Strategier	Eksisterende initiativ	Mulig utvikling	Betydning for kommersielle aktører
Økte investeringer i F&U.	Årlige off. investeringer 36-60 mrd kroner, stigende. Private investeringer 65-360 mrd kroner, synkende. ¹ EU satt av 12 mrd kroner neste 4 år. Betydelig nasjonal innsats for renere energi. Norsk eksempel er FME*.	Ytterligere opptrapping av offentlig F&U, ofte som ledd i offentlig privat partnerskap der viktige nøkkelbedrifter er involvert. Norges engasjement i EUs forskningsprogram på klimaområdet kan øke.	Stimulere innovasjon og kommersiell anvendelse av miljøteknologi. Gir sikkerhet for at fremtidige rammevilkår vil preferere klimaeffektiv teknologi og begrense kommersiell risiko.
Internasjonalt samarbeid i-land og u-land.	USA-ledet Asian Pacific Partnership on Clean Development and Climate. Bilateralt samarbeid mellom mange OECD-land og viktige u-land. EU-Kina, USA- Kina, India m.fl. Stort program i Tyskland. Flere land samarbeider om F&U og teknologiutvikling.	Ytterligere bilateralt og regionalt samarbeid som strategi for å trekke u-landene med i internasjonalt klimasamarbeid. Samarbeid mellom u-land under utvikling. Internasjonale finansieringsordninger for F&U prosjekter i u-land.	Private kompetansebedrifter sentrale aktører i samarbeidet. Mulighet for samarbeid med institusjoner i u-land. Marked for teknologi og kompetanse.
Demonstrasjon av teknologi i offentlig privat partnerskap.	Behov for offentlige midler anerkjent, men ulikt syn på hva privat sektor bør og kan bidra med på dette stadium. Økninger i offentlige budsjetter dekker ikke behov. Fremtidig kvotesalg finansieringskilde i EU og andre land. Offentlig engasjement også i Canada, USA og Australia for CCS.	Flerdobling av innsats for å modne kostbar teknologi med stort reduksjonspotensial, slik som CCS, havvind, sol. Internasjonale fondsmekanismer under utforming kan bli nye finansieringskilder.	Betydelig offentlig kapitalinnsats og etablering av egnet rammeverk for fremtidig kommersiell anvendelse av teknologi kan gi grunnlag for privat kommersielt engasjement.

Forkortelser: FME = Forskningssentra for miljøvennlig energi; PPP = Public/Privte Partnership, CCS = Carbon Capture and Storage

¹ Tall hentet fra fig 1. 1 USD = 6,0 NOK

vært skeptiske til en slik ordning, som de frykter bidrar til en innføring av utslippsforpliktelser. Det er derfor diskusjoner i hvilken grad en sektorreferanse skal være generell, eller tilpasses situasjonen i ulike land. Uansett vil forutsetningen for at slike ordninger kan gjennomføres være at bedriftene innenfor en sektor er rimelig ensartet og at det foreligger data med akseptabel kvalitet for sektoren. Dette vil i mange år begrense hvilke sektorer som kan delta i et slikt opplegg og den geografiske utbredelsen av en eventuell internasjonal ordning. På det nasjonale plan, vil en sektorvis tilnærming

kunne være et effektivt virkemiddel og kunne inngå i landenes nasjonale planlegging (NAMAs). Det samme gjelder for CDM, der man har muligheter for å begrense anvendelsesområdet for en definert metode.

Teknologioverføring og finansiell støtte fra industrilandene til utviklingslandene må måles, rapporteres og verifiseres (MRV). Det samme gjelder utviklingslandenes klimatiltak. Utviklingslandene mener dette kun skal gjelde tiltak og aktiviteter som har fått støtte. Det må uansett bygges opp et regime og regler

Tabell 2: Rammebetingelser, utvikling og kapasitetsbygging

Strategier	Eksisterende initiativ	Mulig utvikling	Betydning for kommersielle aktører
Planer og strategier for utvikling av tiltak for utslippsreduksjoner, beskyttelse av skog og tilpassing til klima.	<p>Technology Need Assessment (TNA) Plandokument definert av EGTT. En rekke u-land har gjennomført TNA med støtte fra GEF.</p> <p>41 av de fattigste og mest utsatte statene har innsendt National Adaption Programs of Action (NAPAs). Finansieres som avgifter på CDM prosjekter.</p> <p>Flere u-land har etablert strategier og planer for utslippsreduksjoner innenfor sektorer og samfunnsområder.</p>	<p>En viss standardisering av u-landenes planlegging gjennom National Appropriate Mitigation Actions (NAMAs) Tiltak i NAMAs kan registreres og utløse finansierings- og støttemekanismer.</p> <p>TNA kan bli et element i NAMAs. Det samme gjelder planer for å bevare skog.</p> <p>NAPAs kan få tilsvarende funksjon for klimatilpassing. Samlet kan de utgjøre en nasjonal klimastrategi.</p>	<p>Vil gi innsikt i landenes behov, ønsker og muligheter for teknologianvendelse og mulige klimarelaterte leveranser.</p> <p>Tiltakenes bidrag i lokal utvikling blir viktig.</p> <p>Begrenser politisk usikkerhet.</p>
Kapasitetsbygging av offentlige styringssystemer, institusjoner, utdanning, kompetanse.	<p>Element i bilateral og multilateral utviklingsbistand.</p> <p>Viktig del av UNDP, UNEP og GEF.</p> <p>Stimulering av samarbeid mellom bedrifter selskaper i i-land og u-land.</p>	<p>Vil være viktige elementer som ledd i utarbeidelse av planer som NAMAs og NAPAs, og for å tilrettelegge for gjennomføring av prosjekter og aktiviteter.</p> <p>Definering av regime og gjennomføring av måling, rapportering og verifisering (MRV) av tiltak i og støtte til u-land og for bruk av finansieringsmekanismer.</p> <p>Privat sektors kunnskaper og operative erfaring vil få stor betydning.</p>	<p>Begrenser reguleringsmessig og institusjonell usikkerhet.</p> <p>Kan gi markeder for kompetanse og tjenester.</p> <p>NAMAs kan gi info til bruk for markedsanalyse og posisjonering.</p> <p>Planarbeidet kan med tilgjengelig støtte starte raskt etter slutførte forhandlinger.</p>
Immaterielle rettigheter Intellectual Property. Rights (IPR).	<p>IPRs andel av kostnader for teknologi begrenset. Ulike oppfatninger hvor stor barriere dette utgjør for utbredelse av teknologi. Ulike forslag om hvordan u-land skal få overført teknologi underlagt IPR vederlagsfritt.</p>	<p>Styrke utvikling av IPR regelverk og forvaltning i u-land.</p> <p>IPR clearing house med informasjon om teknologi og deres IPR status.</p> <p>Økt utviklingssamarbeid mellom aktører i i-land og u-land kan bidra til større felles interesser om beskyttelse av IPR.</p>	<p>Viktig for innovasjonsbedrifter at IPR-regimer ikke svekkes, men faren for uautorisert kopiering økende.</p> <p>Eierskap til teknologi kan gi forretningsmuligheter ved lisenssalg eller partnerskap.</p>
Utvikling av infrastruktur og evne til å anvende klimavennlig teknologi.	<p>Verdensbanken og andre internasjonale finansieringsinstitusjoner er engasjert med å styrke infrastruktur innenfor transport og energi i enkelte land.</p>	<p>Nær kobling mellom utviklings- og klimaagendaen. Særlig viktig ved den økte urbanisering. På landsbygda vil tilpassing til klimaendringer være mer i fokus.</p>	<p>Kan gi både oppdrag for konsulenttjenester, entreprenørbedrifter, energiinfrastruktur som kan bidra til bærekraftig utvikling med lavere utslipp av klimagasser.</p>

Forkortelser: GEF =Global Environment Facilities; EGTT = Expert Group on Technology Transpher; UNDP = United Nation Development Program, UNEP = United Nation Environmental Program, MRV = Monitoring, Reporting and Verification

utvikles for gjennomføring av MRV. Dette er en viktig funksjon for å skape tillit mellom industriland og utviklingsland om tilførsel, bruk og resultat av støttemidler.

NHO mener:

- Virksomheter i Norge har teknologi og kompetanse for kommersielt engasjement i det voksende marked for klimavennlig teknologi og løsninger som nå utvikles i utviklingsland for å møte de globale klimautfordringene.

- Et samarbeid mellom næringslivet og myndighetene kan bidra til bedre informasjon om insentivordninger og mekanismer som kan skape kommersielt engasjement på klimaområdet utenfor Norge.
- Næringslivet og myndighetene bør legge til rette for at norske virksomheter kan posisjonere seg i land som har behov for deres teknologi og kompetanse, og utforme insentivordninger i Norge som bidrar til å styrke norske virksomheters konkurransevne på klimatiltak i utlandet.

Tabell 3: Finansielle mekanismer for å stimulere privat sektors klimaengasjement

Strategier	Eksisterende initiativ	Mulig utvikling	Betydning for kommersielle aktører
Oppskalering av finansielle ressurser.	Midler kommer i hovedsak fra offentlige budsjetter, bilaterale program eller kanaliseres gjennom multinasjonale organisasjoner og finansieringsinstitusjoner. Special Adaptation Fund for mest sårbare land finansieres ved andel av CDM sertifikater.	Inntekter fra salg av kvoter har sammen med avgifter på internasjonal transport vært pekt på som nye kilder for finansiering av klimatiltak. Økning av midler til klimatiltak gjennom de ordinære kanaler.	Kan skape betydelig økning i etterspørsel av klimarelaterte varer og tjenester. Vil styrke til offentlige og private aktører og redusere den kommersielle risikoen.
Fondsmekanismer.	Fondsfinansiering, i hovedsak gjennom internasjonale finansieringsinstitusjoner, slik som GEF og andre internasjonale finansieringsinstitusjoner. Bilaterale investeringsfond er i dag større enn internasjonale fond dedikert til formålet.	Kan bli etablert nye internasjonale fond av betydelig størrelse. Størrelsen på i-landenes samlede støtte viktig forhandlingspunkt. Ulike forslag til design, støtteformål og styring. Hvordan balansere styringen mellom mottaks- og bistandsland sentralt? Markedsbaserte mekanismer kan bli finansieringskilde.	Kan begrense behov for kapital og dermed kommersiell risiko ved investeringer av klimainnsats i u-land.
Markedsbaserte mekanismer.	CDM: Koyoto-mekanismene basert på godkjenning av individuelle prosjekter. Per oktober 2008 4200 CDM prosjekter med potensial til å redusere utslipp med 2,9 mrd tonn CO ₂ eq i land uten utslippstak i KP. Kompleks godkjenningssprosess gjør at CDM i nåværende form ikke kan oppskaleres til et nødvendig nivå. En rekke forslag for å effektivisere godkjenning av prosjekter gjennomført, andre er til vurdering som kan gjennomføres uavhengig av nytt internasjonalt klimaregime.	KP og revidert CDM kan videreføres etter 2012. Alternativt kan CDM bli overført i nytt post 2012 regime. Forhandles om nye former for markedsbasert kreditering. <ul style="list-style-type: none"> • Sektorbaserte ordninger med kreditt for utslippsnivå under definerte benchmark. • Nasjonale eller lokale programmer med utslipp under definert BAU. • Anvendelse av utslippsreduserende teknologi, for eksempel CSC, fornybar energi. • Programmer for REDD. Krever regimer for registrering, godkjenning, måling og verifisering av utslippsreduksjoner og sertifisering av kreditter. For områder der det fastsettes utslippstak, kan det utvikles systemer for kvotehandel.	Pris på kvoter gir verdier for utslippskreditter. Avgjørende er at det foreligger underskudd av kvoter og kreditter i et kvotemarked, slik at det blir etterspørsel etter kreditter. Prisnivået er bestemmende for hvorvidt mekanismene kan mobilisere tiltak eller program for å redusere utslipp. Forventninger om tilgang på kreditter, kan påvirke i-landenes fastsetting av forpliktende mål og stramheten i kvotemarkedet.

Forkortelser: GEF = Global Environment Facilities CCS = Carbon capture and storage; KP = Kyotoprotokollen; BAU = business as usual; REDD = Reduction of emission from deforestation and degradedatio